

Türkiye Fransız Kültür Merkezi Çeviri Ödülü Tanıtım ve düzenleme -Uygulama ilkeleri ve usulleri- Çerçeve Belge

Giriş – Ödülün Tanıtımı

Türkiye Fransız Kültür Merkezi Çeviri Ödülü (“Ödül”), Fransızca yayınlanmış eserlerin Türkçeye çevirisini desteklemek ve teşvik etmek amacıyla oluşturulmuştur. Bu Ödül, Türkiye’deki Fransa Büyükelçisinin yüksek himayelerinde, Türkiye Fransız Kültür Merkezi’nin kitap politikasında ve Fransız dilini tanıtmakta önemli bir rol oynamayı amaçlar. Bu amaca özel olarak oluşturulmuş bir komite (“Komite”) tarafından düzenlenir ve yürütülür.

Ödül, çevirmenlik mesleğini öne çıkarmayı, çevirmenin Türkiye’de kitap ve yayıncılık sektöründeki yerini güçlendirmeyi hedeflemektedir. Bunun yanı sıra, bazı projelere, örneğin Fransa’da rezidans projelerine eşlik etmek suretiyle Çeviri Ödülünü kazananların daimî gelişimine de katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Çeviri Ödülü, dönüşümlü olarak, ya beşerî ve sosyal bilimler dalında, ya Edebiyat dalında (nesir türünde yazılmış eserler) ya da saptanacak bir diğer dalda çeviri eserlere verilecektir. Bunun yanı sıra, tür kısıtlaması olmaksızın çevirmenlerin ilk çevirileri için her yıl verilecek olan bir Genç Çevirmen Teşvik Ödülü öngörülmüştür.

Aynı zamanda, Jürinin önerisi üzerine ve Komite’nin onayıyla, Türkiye’de kendini kanıtlamış bir çevirmene eserinin ve kariyerinin tümü dikkate alınarak Onur Ödülü verilebilecektir.

§1. Ödüle dair düzenlemeler

Madde 1: Ödül Düzenleme Komitesi (“Komite”).

“Komite”, Kültür Etkinlikleri ve İşbirliği Müsteşarı (COCAC) veya onun Yardımcısı (CACAC), Türkiye Fransız Kültür Merkezi’nin (IFT) faaliyet gösterdiği üç şubenin Müdürleri, Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü (IFEA) Müdürü, Fransızca İş birliği Ataşesi (ACPF) ve katılım sağlamayı talep etmeleri halinde, olası malî veya teknik sponsorların birer temsilcilerinden oluşur. Ödüle dair düzenlemeler, Jürinin oluşturulması ve yenilenmesi, Ödülün nerede ve ne zaman verileceği kararı, Fransa Büyükelçisi ile bağlantılı olarak Komite’nin sorumluluğundadır.

Komiteye, Kültür Etkinlikleri ve İşbirliği Müsteşarı, Müsteşar Yardımcısı veya her yıl bu görev için atanacak bir IFT yetkilisi Başkanlık eder.

Komite, Ödül kategorilerinin her birine ne kadar fon ayrılacağına her yıl karar verir. Bu miktar Çeviri Ödülü duyurusunda paylaşılır ve her yıl yeniden değerlendirilebilir.

Madde 2: “Jüri”

Ödülün her iki kategorisi ile Genç Çevirmen Teşvik Ödülü tek bir Jüri tarafından değerlendirilir.

Madde 3: Jürinin oluşumu

Jüri, Komite tarafından, iki ödül dönemi için atanan ve bu görevin gerektirdiği tüm yetkinliklere haiz olan (yazar, tercüman, editör veya üniversite profesörü) kişilerden oluşur. Jüri, bir Jüri Başkanı (“Başkan”) ve 4 üyeden oluşur.

Jürinin oluşumunda kadın-erkek uzman dengesi olabildiğince gözetilecektir.

Görev süresi iki yıldır ve bir defaya mahsus olmak üzere yenilenebilir.

Madde 4: Jürinin görevi

Jüri, finalistlerin seçiminde ve Ödülleri kazananları belirlemekte karar merciidir.

1) Adaylıkların değerlendirilmesi: Jüri başvuru dosyalarını inceler ve uygun olanları kabul eder. Jüri üyeleri değerlendirmelerini eşdeğer ölçütlere dayanarak yaparlar (bkz. § 4) ve her bir üyenin görüşü dikkate alınır. Karar sürecinde değerlendirme şeffaf biçimde ortaya koyan savlara dayanarak yapılır ve her jüri üyesi kendi uzmanlık alanına göre tamamlayıcı bilgiler sağlar. Jüri üyeleri görevlerini ciddiyet ve iyi niyetle yerine getirmeyi taahhüt ederler.

2) Finalistlerin seçimi: Başvuruların kurallara riayet edilerek yapıldığının “Komite” tarafından doğrulanması sonrasında, Jüri üyeleri bir araya gelerek kazananları belirler.

Komite, Jürinin oylamasına katılmaz ve Jürinin değerlendirme sürecine müdahil olmaz.

Madde 5: Jüri Başkanı

Başkan, her Ödül dönemi için Komite tarafından atanır. Görevi bir kereye mahsus olmak üzere yenilenebilir. Başkan, her bir Ödül için hangi adayın neden birinci ve ikinci geldiğinin gerekçelerini, kazananların kamuoyuna açıklanmasından en az iki hafta önce Komite’ye sunar. Bu gerekçeler, Ödül verilirken kamuoyunun bilgisine de sunulur.

Başkan, Jürinin iç işleyişini, toplantıların -ki gerekirse sanal ortamda da gerçekleşebilir- hangi sıklıkla yapılacağını ve nihai değerlendirmenin nasıl yapılacağını kararlaştırır. Komite, başvuru sürecinden itibaren nihai kararın duyurulacağı tarihe kadar jürinin en az iki kez toplanmasını talep eder.

Başkan, Komite ile düzenli temas halindedir ve olası her zorluk ya da sıkıntı konusunda Komiteyi bilgilendirir.

Madde 6

Eğer üyelerden biri, olağanüstü bir durumda Jürinin bir veya daha fazla toplantısına katılamaz ise, yazılı talep üzerine ve Başkanın onayıyla, bir vekil tarafından temsil edilebilir.

Madde 7

Jüri üyelerine herhangi bir ücret ödenmez. Masrafların karşılanması, Türkiye Fransız Kültür Merkezi’nin iç tüzüğü gereğince gerçekleştirilir.

Görev süresi boyunca hiçbir Jüri üyesi Ödüle aday olamaz.

Madde 8

Fransızcadan Türkçeye çevrilerek telif hakkı kurallarına uygun biçim basılmış her eser Ödüle aday olabilir.

Eser, bir önceki Ödül için başvuruların kapanması tarihiyle mevcut ödül için adaylık duyurusu yapılması arasında geçen süre içinde yayımlanmış olmalıdır. Başvuruların tam olarak hangi tarihler arasında yayınlanmış eserleri kapsayacağı her Ödül dönemi öncesinde kesinleştirilir ve duyurulur.

Jüri üyeleri, çeviriyi kaynak metinle karşılaştırabilmek için orijinal eserin tamamına erişebilmelidir.

Madde 9

Ödül için başvurular ya profesyonel bir Türk yayınevi tarafından ya da doğrudan çevirmen tarafından yapılır, çevirmenin yayımlanmış eserlerinin eksiksiz bir listesini içeren özgeçmişi de eklenir. Her yayıncı birden fazla çeviriyle başvurma hakkına sahiptir.

Jüri, kendisine aday olarak sunulmayan bir eseri de resen değerlendirmeye alabilir.

Madde 10

Başvuran her yayınevi, başvuracağı her eser için çeviri eserin basılı beşer kopyasını ve metnin Fransızca orijinalini (PDF formatında olabilir) her bir jüri üyesine verilmek üzere Türkiye Fransız Kültür Merkezine iletmekle yükümlüdür. Çevirmenlerin bizzat başvurmaları durumunda, çeviri eserin basılı beşer kopyasını ve metnin Fransızca orijinalini temin etme yükümlülüğü başvuran çevirmene aittir.

Madde 11

Jürinin ilk değerlendirme toplantısında, her Jüri üyesinden, o yılın her kategorisi için çevirilerin kalitesi açısından ödüle layık gördüğü azami ikişer eser önermesi istenecektir.

Genç Çevirmen Teşvik Ödülü için aranan gerek şart, tür kısıtlaması olmaksızın başvuran eserin çevirmenin ilk çevirisi olmasıdır. Başvurular, profesyonel, akademik ya da bir STK'ya ait bir yayınevi tarafından, 8. ve 9. maddelerin gereğini eksiksiz yerine getirmek kaydıyla ve seçilen eseri ya da projeyi sunan bir mektup eşliğinde yapılır.

Her bir Jüri üyesinden tercihlerini gerekçelendiren teknik bir rapor talep edilecektir ve bu rapor Başkana iletilecektir.

Madde 12

Nihai değerlendirme için özel bir toplantı düzenlenecektir. Bu toplantının tarihi Komite tarafından duyurulur. Oylama el kaldırarak ve oy çokluğuna dayanarak yapılacaktır. Aynı aday iki kategoride birden Ödül alamaz. Başkan, kazananların isimlerini Komiteye bildirecektir.

§2. Değerlendirme esasları

Madde 13

Hiçbir çevirinin ideal çeviri olamayacağı gerçeğini göz önünde bulundurursak, bir çeviri eseri değerlendirirken temel alınacak husus, elde edilen sonucun kaynak esere eşdeğer olup olmadığıdır. Değerlendirmede çeviri dilinin ve hedef kültürün normlarına göre belirlenecek olan anlamsal içerik ve yazılı ifade biçimi (dilbilgisi, kelime hazinesi, üslup, tonlama, vb.) ele alınacaktır.

Madde 14

Ödülün değerlendirilmesinde rehberlik edecek olan ilkeler şunlardır:

- 1) Yazının kalitesi: Doğruluk, akıcılık, kesinlik ve kelime haznesinin zenginliği, ritim ve üslup kalitesi, okunabilirlik ve alan çalışması metinlerinde uygun terminolojinin kullanılması. İlk seçim aşamasında, orijinal eserle çeviri sondaj usulüyle karşılaştırılacaktır. Bununla birlikte, ödülü kazanması öngörülen çeviri, ciddi bir hatanın, tahrifatın ya da önemli bir ihmalin gözden kaçırılmaması amacıyla orijinal eserle satır satır kıyaslanarak tam bir incelemeye tabi tutulacaktır.
- 2) Zıt anlamlı ya da yalancı eşdeğer terimlerin kullanılması metnin anlaşılmasına engel olmamalıdır.
- 3) Metnin kültürel, tarihi ve edebî boyutlarının anlaşılır kılınmasının yanı sıra, içerikte asıl metnin anlamına sadık kalmak da önemlidir. Kültürel atıfların (eser adları, ünlü isimler, yer adları, vb.) karşılığı mümkün olduğunca sadık şekilde çevrilmelidir.
- 4) İçeriği hedef kitlenin ortalama değer yargılarına uygun hale getirilmek amacıyla metnin çeviri sürecinde dönüştürülüp dönüştürülmediğine özellikle dikkat edilecektir.

§3. Kazananların duyurulması ve Ödülün Takdimi

Madde 15

Kazananlar, Türkiye Fransız Kültür Merkezi'nin internet sitesinde yayınlanan bir basın açıklamasıyla kamuoyuna duyurulur. Ödül töreni, Fransa Büyükelçisinin yüksek himayelerinde, Türkiye Fransız Kültür Merkezi ve ortakları tarafından düzenlenir. Kazananlar, törene katılımlarını güvenceye alacak şekilde önceden bilgilendirilip davet edilecektir.

Her yıl, bir Fransız ya da Türk Onur Konuğu, Ödülü takdim etmek üzere Komite tarafından davet edilebilir. Bu kişi, Fransa ve Türkiye arasındaki kültürel etkileşime yaptığı olumlu katkıyla tanınan bir yazar, çevirmen ya da şahsiyet olabilir.

Madde 16

Genel kategorilerde ödüle layık görünenler, miktarı Komite tarafından saptanacak olan bir maddi ödüle (doğrudan tercümana ödenen bir meblağ) hak kazanırlar; buna ek olarak, bazı projelerine ayrıca destek verilmesi söz konusu olabilir (örneğin Fransa'da çeviri rezidansı projeleri).

Genç Çevirmen Teşvik Ödülü'ne layık görülenler de yine her yıl Komite tarafından kararlaştırılan maddi ödüle (doğrudan tercümana ödenen bir meblağ) hak kazanırlar ve buna ek olarak, bazı projelerine ayrıca destek verilmesi söz konusu olabilir.

Yayıncılar, Türkiye'deki tercüman derneklerinin üyeleri ve uzman gazeteciler Ödülün en önemli anlarına mümkün mertebe dahil edileceklerdir.

§4. İletişim

Madde 17

Jürinin tüm üyelerinin yanı sıra, kazananların isimleri ve fotoğrafları, belirsiz bir süre boyunca "Ödül" hakkındaki haberler çerçevesinde medyada yer alabilir.

Madde 18

Bu çerçeve belge, IFT web sitesinde yayınlanacaktır.

Jüri üyelerinin isimleri, bildirimler, muhtelif tarihler ve tüm pratik bilgiler, gerekli görüldüğü şekilde duyurulur.

Madde 19

Bu belge Fransızca yazılmış ve en iyi şekilde yayılması amacıyla Türkçeye çevrilmiştir. Herhangi bir itiraz ya da işlemde, işbu belgenin sadece Fransızcası geçerlidir.

Belge 12 Şubat 2021 tarihinde onaylanmıştır.

İmza: Jean-Jacques VICTOR

Kültür Etkinlikleri ve İşbirliği Müsteşarı